

է տրվում, զորքը նահանջում է, վեճը վերանում: Եվ սկսում են նրանք հռոմայեցիների երկիրը նվաճել: [Բոտանիատեսը] սր-
րանց հետ ընկերանալով, հզոր զորքով, որոշակի պայմաններով
իր հետ տարավ, ճամփա ընկնելով դեպի Նիկիա: Մեծաքաղաքի
հոծ բազմություններ շարունակ նրա կողմն էին անցնում: Տարօ-
րինակն այն է, որ թուրքերն անգամ Բոտանիատեսին խոչըն-
գոտ չէին դառնում, ընդհակառակը, ուղեկցում էին նրան հար-
գանքով ու ակնածանքով: Նույնիսկ մայրաքաղաքը և նրա երե-
վելիները, լինեն նրանք իշխանավորներ, քաղաքացիներ, թե
դեմոսից, բացի այդ նաև եկեղեցու մեծամեծները, սուրբ Բանի
իմաստության հռչակավոր տաճարում ժողովի հավաքվելով
աստվածամոր ավետման քարոզի ժամանակ, Բոտանիատեսին
կայսր են հռչակում. [ժողովը] գլխավորեցին Թեոպոլսի՝ մեծ
Անտիոքի պատրիարքը, որ էմիլիանոս էր կոչվում և Իկոնիոնի
մետրոպոլիտը: Նրանց վճռին ողջ կղերը, Խենատը և զրեթե
համայն քաղաքը հավանություն տվեց: Պետության ղեկավար-
ները խմբերի բաժանվելով, նշանակում են սինտագմատարխնե-
րի, կազմում լոխոսներ և հարձակում գործելով, տիրանում պա-
լատին, այնտեղ զինվորներ հաստատում, զուրս շարտելով
Միքայել կայսեր կողմնակիցներին, իսկ վարձկան զորքերին
մարտում պարտության մատնում: Նրանք գահընկեց են հայտա-
րարում Միքայել կայսեր, որ կայսրուհի Մարիամ ավանուհու⁷⁹¹
և [Միքայելի] որդի Կոստանդին Միրանաթինի հետ վլախերնա-
լի պալատում էր ապաստանել: Նրանք [Միքայելին] վանական
են դարձնում և մի խղճուկ անասունի վրա նստեցնելով, Ստու-
դիոնի վանքն են ուղարկում՝ հավատացյալների կողմից տոն-
վող Ղազարոսի վրա կատարված հրաշագործության շաբաթ
օրը (նա վեց տարի թագավորեց), ապա ցամաքային զորքերի
հրամանատարներ նշանակում, նաև ծովային ուժերի՝ նավատոր-
միդի ղրունգարիոս:

ՆԻԿԵՓՈՐ III ԲՈՏԱՆԻԱՏԵՍ

[7 հունվար 1078—1 ապրիլ 1081 թթ.]

Ահա քաղաքում իրերի դրությունն այսպիսին էր, որ կայսրը
միանգամայն անսպասելի գահընկեց եղավ, իսկ Բոտանիատեսն
էլ վստահ չարժվեց դեպի Բյուզանդիոն ու կայսերական իշխա-

նութիւնն ստացաւ առանց արյունահեղութեան, թեև մարտերի ու պատերազմների համար նախապատրաստութիւն էր տեսել և կարգի բերել իր զինական ուժերը: Իսկ Նիկեփոր լոգոթետը և նրա նմանատիպ Դավիթը սրընթաց շարժվեցին դեպի արևմուտք, ուր գտան Հերակլիայում բանակած Ռուսելիոսին՝ հակառակորդների դեմ տարած հաղթանակի առթիւ՝ աստծուն գոհութիւն հայտնելու պահին: [Կոստանդնուպոլսի] քաղաքացիները պալատը առանց կալսեր երեք օր պահելուց հետո, Բոտանիատեսին նամակ գրեցին, շտապեցնելով վեր կենալ և ժամ առաջ գալ: Նա փութանակի հասնելով Պրենեստոս⁷⁹², ուղարկեց իր ծառա Բորիլոսին⁷⁹³: Դի քաջ ու գործունյա մարդու և աիրեց պալատին: Փոքր անց ինքն էլ, ավագ երեքշաբթի օրը, մուտք գործեց և ձեռամբ պատրիարքի հագաւ կայսերական թագը: Իր բոլոր մարդկանց նվերներով, կալվածներով ու աստիճաններով պատվելուց հետո, ապա նաև խրիսուպոլսում բանակած թուրքերին գոհացնելով, լծվեց կայսրութեան մյուս գործերին: Նա ամբողջութեամբ դիջեց բնակչութեան պետութեանն ունեցած բոլոր պարտքերը, այն էլ ոչ թե որոշակի, այլ բոլոր տարիների, այնպես արեց, որպեսզի այդ պարտքերի ոչ անունը մնա, ոչ էլ նրանց մասին հիշողութիւնը:

Որովհետև Բրիեննիոսը գտնվելով դրսում, տակնուվրա էր անում ու սասանում արևմուտքը, նրա մոտ կայսերական դեսպանութիւն է ուղարկվում, կոչ անելով հրաժարվել իր անիմաստ ախորժակներից և ստանալով կեսարի աստիճանը, վերջ տալ իր ձգտումներին: [Դեսպանութիւնը] հաստատում էր նաև այն պատիվները, որոնց արժանանալու են նրանք, ովքեր մասնակցել են [Բրիեննիոսի] ապստամբութեան: Բայց Բրիեննիոսն անդրդվելի էր, աներեք ու ամբարտաւան, չէր հրաժարվում թագավորութիւնից, ոչ էլ ուզում էր դիջել առաջնութիւնը, որի տերը չէր: Այդ պատճառով ուղարկվում է մի երկրորդ դեսպանութիւն, որը նույնպես հաջողութիւն չի ունենում: Ապա երրորդ դեսպանութեամբ է նրա մոտ գնում պրոտոպրոեդրոս և մեծ հետերիարխ Ստրավոդոմանոսը, որին նա դարձյալ մերժում է: Դեռ ավելին, հակառակ այն բանի, որ դեսպանը սրբազան մարմին է համարվում անգամ անհավատների մոտ՝ որպես խաղաղութեան միջնորդ, պատերազմողների հաշտարար ու պատերազմը կանխող, այդ մարդու հանդեպ անարգաբար վարվեց, կարծես նրան ուզարկողը կայսր չլիներ, այլ ինչ-որ հյուպոստրատեգոս: Այն ժա-

մանակ Բրիեննիոսի վրանը ինքնիրեն փուլ եկավ՝ նրա ծածկը անտեսանելի ձեռքերի կողմից քակտվելով։ Լուսնի խավարում էլ եղավ, որի [չարագուշակությունը] նրա վրա տարածվեց, թեև որպես կանոն նման երևույթները թագավորների տապալման մասին են վկայում, այգպես են ուղում հավատացնել սնտի աստղաբանությամբ պարապողները։ Երբ Ստրավոռոմանոսը վերադարձավ, նրա բանագնացությունը մնաց ապարդյուն, կայսրը պատերազմի նախապատրաստություն տեսավ, նրա դեմ զորահավաք արեց և վստահաբար [Բրիեննիոսի] պարտությունն էր կանխավ հայտարարում. քանզի գուշակները գտնում էին, որ Ն տառի մասին երգերը մեկ և ոչ զույգ Ն-ն նկատի ունեն⁷⁹⁴։ Բոտանիատեսը զորավար և մեծ գոմեստիկոս նշանակելով մի ազնվականի՝ Նոբելիսսիմոս Ալեքսիոս Կոմնենոսին, ողջամիտ ու կայուն խելքի տեր, պատերազմի վտանգների նկատմամբ հաստատուն ու անսասան մի մարդու, որ անցյալում վարպետորեն իր ձեռքն էր գցել Ռուսելիոսին, Բրիեննիոսի դեմ ուղարկեց։ [Կոմնենոսը] զորքերի գլուխն անցած շարժվեց Բրիեննիոսի դեմ։ Երբ զորքին նա հանգիստ էր տվել Կալաբրյուե կոչվող վայրում, հետախույզներից իմացավ, որ Բրիեննիոսը ամբողջ զորքով Մեսենեից դուրս գալով, մոտենում է։ Նոբելիսսիմոսը իր հետ եղած թուրքերին⁷⁹⁵ տեղնուտեղը առանձնացնելով, հրամայեց մոտենան Բրիեննիոսին և նրան սոսկ ձևական մարտ տալով, իր մոտ վերադառնան։ Իսկ ինքն էլ հարմար վայրերում դարաններ գնելով, և զորքն էլ, իր կարծիքով, լավագույն ձևով դասավորելով, սպասում էր Բրիեննիոսի գալստյան։ Երբ երեւցին երկու բանականների դրոշները, և երկու կողմերն էլ պատերազմական շեփորներ։ Հնչեցրին, տեղի ունեցավ կատաղի ճակատամարտ⁷⁹⁶։ Երբ Բրիեննիոսը տեսավ իր տաղմանների պարտությունը, նրանց տագնապն ու երերումը, վերցնելով իր լավագույն ուժերը, դիմեց վճռական մարտի։ Կայսեր զորքերը նրա թափը կոտրեցին։ Քանի որ երկու կողմերի համար էլ հաղթանակը պատվի հարց էր, մարտը սարսափելի ու զարհուրելի բնույթ ստացավ։ Կոմնենոսը դարան մտածներին դուրս գալու ազդանշան տվեց և ուժեղ թափով խուժեց հակառակորդների վրա. նրանք Բրիեննիոսին գլխովին փախուստի մասնեցին։ Բրիեննիոսը գերի վերցվեց⁷⁹⁷, նրա զինվորներից շատերն սպանվեցին, ոչ քերն էլ գերի ընկան, հատկապես հրամանատարական կազմից։ Գերված Բրիեննիոսը իր ցնորամտության համար դատապարտ-

վեց կուրացման, նա ուշացած ողբաց իր անխոհմտությունը: Իսկ կայսրը [հաղթանակի] ավետիսներն ստանալով, գոհություն հայտնեց աստծուն և նրա մոր:

Իսկ Բյուզանդիոնում վարյազները սպանեցին [Բրիեննիոսի] եղբայր. երբ Բրիեննիոսը ապստամբություն էր բարձրացրել և նրա կողմն էին անցել դրսեցի վարյազները, պալատի վարյազները⁷⁹⁸ իրենցից մեկին՝ րնտրելով ցեղակիցների մոտ ուղարկեցին՝ պահանջելով լքեն ապստամբին և կայսեր կողմն անցնեն: Երբ սակայն, նրա ով լինելը բացահայտվեց, ձերբակալվեց և սարսափելի տանջանքների ենթարկվելով, հաղորդեց իր ստացած առաջադրանքի մասին: Նա քթից զրկվեց: Նրան խնդողը Հովհաննեսն էր: Բարբարոսն իր կրած անարգանքը հանգիստ չտարավ և երբ Հովհաննեսը պալատից դուրս էր գալիս, սպանեց նրան՝ ալյազգի դաշույններով խոզխողելով: Վարյազները կայսեր դեմ ապստամբություն բարձրացրին և ջանում էին սպանել նրան: Երբ նրանց դեմ ելան կայսեր [զինվորները], նրանք այս անգամ անցան աղաչանք-պաղատանքի և մեղմելով կայսեր սիրտը, նրա ներողամտությանն արժանացան:

Կայսրը իր վախճանված կնոջ՝ Բեբդենեի փոխարեն (որ իր կայսր հռակվելու հետ միասին կայսրուհի էր հռակվել), ուրիշ կին առավ: Շատերն էին ուզում նրա հետ ամուսնանալ, այդ թվում և Զոեն, Դուկաս կայսեր դուստրը, որ կույս էր և գեղեցիկ, ինչպես և սենատորների՝ ամուսնանալու տարիքի հասած բազում դուստրեր: Բոտանիատեսը ուզում էր կնության առնել կամ Դուկասի կին Եվդոկիային, որ և Դիոդենեսի կինն էր եղել, կամ վերջերս թագավորած Միքայելի՝ Մարիամ ալանուհուն: Նա մարդիկ ուղարկեց Եվդոկիային բերելու, և վերջինս ուրախությամբ գնաց նրանց հետ: Այդ մասին իմացավ այն ժամանակները իր առաքինությամբ համբավ հանած մի վանական, որին այլ անուն չէին տալիս, այլ սլաբապետ Պանարևոս էին կոչում: Նա ամեն ջանք թափեց խոչընդոտելու այդ տխմարությունը, պաշտոնավոր անձանցից շատերին հորդորեց համոզելու [Եվդոկիային] հրաժարվելու այդ ցաւկությունից: Այդ պատճառով կայսրն անամոթաբար Մարիամին է առնում, պսակվում հետը⁷⁹⁹, որից հետո [պսակող] քահանան իսկույն կարգալույծ է լինում, քանզի կատարվածը բացահայտ շնություն էր: Միքայելը մազերը խուզելով, պատրիարքի և մետրոպոլիտների որոշմամբ Եփեսոսի արքեպիսկոպոս ձեռնադրվեց: Բայց նա սոսկ մի

անգամ եղավ Եփեսոսում: Վերադառնալով հաստատվեց Մանուիլի վանքում, իր կարիքները հոգալով սեփական աշխատանքով: Նա հաջորդ կայսեր՝ Ալեքսիոս Կոմնենոսի կողմից մեծ պատիվների արժանացավ, նրա օրոք էլ վախճանվեց: Բոտանիատեսի տապալումից հետո նա մահվան անկողնում ներեց միանձնուհի դարձած նրա կնոջ՝ Մարիամի մեղքերը:

Իսկ պրոտոպրոեղոս Նիկեփոր Վասիլակիոսը հասնելով Դյուրախոն, այդ բոլոր շրջաններից զորք էր հավաքագրում, նա Դիաբոլիսի Էպիսկոպոս Թեոդոսիոսի միջոցով նվերներ տալով, Խտալիայից ֆրանկներ էլ բերեց, պատրաստվելով Բրիեննիոսի դեմ դուրս գալու: Նա ֆրանկներից, բուլղարներից, հռոմայեցիներից ու արվանդներից⁸⁰⁰ բաղկացած բավականին ուժեղ զորք հավաքեց և այնտեղից դուրս գալով, փութաց դեպի Թեսաղոնիկե: Հասնելով Ախրիդա, որոշեց հենց այնտեղ իրեն կայսր հռուշակել, բայց տեղի արքեպիսկոպոսը շփոթեց այդ բանն անել: Լինելով Թեսաղոնիկեում, նա իմացավ Բոտանիատեսի գահ բարձրամալու մասին և հպատակութուն խոստովանող մի նամակ գրեց, բայց ծածկաբար խոռվութուն էր սերմանում, գործակից ունենալով Գյումնոս կոչվածին, Գրիգոր Մեսեմերիոսին և Տեսաբաղկոնտապոլիսիոսին: Նա պաժինակներին էլ հրավիրեց զինակցելու: Կայսրը, երբ իմացավ նրա նպատակների ու դիտավորութունների մասին, իր մարդկանցից մեկին նրա մոտ ուղարկեց՝ ապահովության մասին վկայող խրիսովոլ երաշխավորագրով, որով նրան խոստանում էր կատարյալ անվտանգութուն, ինչպես և Եոքեփիսսիմոսի աստիճան: Բայց նա առձեռն բարեգործություններն աքհամարհելով, այնուհետև իզուր տեղը ողբաց: Հզոր, մեծաթիվ զորքով նրա դեմ ուղարկվեց նոքելիսսիմոս Ալեքսիոսը, որ ստացել էր սևաստոսի պատիվը⁸⁰¹: Նա հարձակվեց Պերիլեորիոնում գտնվող և Գյումնոսի հրամանատարության տակ ծառայող Վասիլակիոսի պահակախմբի վրա, մարտ տվեց ու ոչնչացրեց: Նրա բանակն առաջ անցավ և առանց կորուստների հասավ մինչև Թեսաղոնիկե, որից որոշ հեռավորության վրա բանակեց Վարդար կոչվող գետի դիմացի ափին, որոշելով զորքին հենց այդտեղ հանգիստ տալ: Իսկ Վասիլակիոսը, ջանալով, նենգաբար հաղթանակի հասնել, մտածեց գիշերով ծածուկ հարձակվել նրանց վրա և գլխովին ջախջախել: Գեմիստոսը, սակայն, նախօրոք սևաստոսին տեղեկացրեց նենգության մասին, և վերջինս ու նրա մարդիկ նախազգուշացան վտանգից: Վասի-

լակիոսն ամբողջ գիշերը սրընթաց շարժվելով, անսպասելի ներ-
քաշվեց դժվարին պատերազմի մեջ: Նա գլխովին պարտվեց, իր
մարդկանցից շատերին կորցրեց, հատկապես ֆրանկներից, իսկ
ինքն էլ դոմեստիկոսի հետ կովի բռնվելով և նրա կողմից ուժաս-
պառ լինելով, ապաստանեց Թեսաղոնիկեի միջնաբերդում: մտա-
ծելով ամրության [օգնություն] սևաստոսի հարձակումը ետ
մղել: Սևաստոսը առանց հապաղելու իր մարդկանց հանձնա-
րարեց շուտափույթ գրավել բերդը: Նրանք փութաջանորեն հար-
ձակման անցնելով, Թեսաղոնիկեցիների համաձայնությամբ
շուտով հաղթահարում են այն ու գրավում միջնաբերդը: Գերի է
վերցվում նաև ինքը [Վասիլակիոսը], շղթայվում և կասյալ
կայսեր ուղարկվում: Երբ այդ լուրը հասնում է կայսեր, վերջի-
նիս հրամանով Խրիստուպոլսին⁸⁰² շատ մոտիկ տեղում նրան
կուրացնում են: Դրանից հետո ահա այդ վայրը սկսեց կոչվել
Վասիլակիոսի աղբյուր: Իսկ նա կառքի վրա [քաղաք] բերվեց
ինչպես մի ողորմելի բեռ ու դժբախտ նահատակ⁸⁰³:

Այն միջոցին, երբ զորքերն զբաղված էին արշավանքով՝
ընդդեմ Վասիլակիոսի, պաժինակները գաղազած այն բանի հա-
մար, որ իրենցից ոմանք սպանվել էին Բրիեննիոսի կողմից,
կոմմանների⁸⁰⁴ հետ միասին հարձակվեցին Ադրիանուպոլսի վրա
և կրակ գցելով հեկիզեցին այդտեղի տներից շատերը, բայց
խոսքի արժանի ոչինչ չկատարած, վերադարձան:

Այդ տարի կուրապաղատ Ֆիլարետոս Վրախամիոսն էլ կայ-
սեր տիրասիրություն ու հպատակություն հայտնեց: Նա հաս-
տատվեց ամուր, պարիսպներով ու կիրճերով շրջապատված
վայրերում, հավաքեց հայերի ու փախստական տղամարդկանց
և ի հոծ բազմություն, նախորդ կայսր Միքայելին հպատակու-
թյուն չհայտնեց, ընդհակառակը սկսեց սեփականացնել կայ-
սեր տիրույթները: Սակայն երբ կայսերական իշխանությունը
Բոտանիատեսն ստացավ, ինքնաբերաբար նրա ծառան դար-
ձավ⁸⁰⁵:

Իսկ Ֆիլիպպուպոլսի սլավիկյաններից⁸⁰⁶ ոմն Լեկաս, խնա-
միանալով սլաժինակների հետ, դասալիք եղավ նրանց մոտ և նր-
րանց հավանությամբ հռոմայեցիների [երկրի] համար ամենա-
սարսափելի սպառնալիքը ստեղծեց: Մի ոմն Դոբրոմիր էլ Մե-
սեմբրիայում⁸⁰⁷ էր տակնուվրայություններ գործում: Նրանք
ծրագրել էին կայսեր դեմ խռովություն բարձրացնել, բայց վա-
խեցան, նրանց խելքի բերեցին ուրիշների գլխին եկած փորձու-

թյունները, և նախքան գործի անցնելը, խոնարհեցին կրելու համար ծառայության լուծր, ինքնաբերաբար եկան, հնազանդություն հայտնեցին: Հենց այդ ժամանակները լեկասը սպանեց Սարգիկայի եպիսկոպոս Միքայելին՝ հոգևորականի սրբազան հանդերձները հագին, այն բանի համար, որ կայսերասեր էր և հորդորում էր քաղաքի բնակչությանը այդպիսին լինել:

Կայսրը մեծ հոգատարություն ու պատիվ ցուցաբերեց նախկին ավգուստա Եվդոկիայի և նրա որդիների նկատմամբ, նա [Եվդոկիային] երեք սեկրետի⁸⁰⁸ տիրուհի արեց: Նա պետք եղած հոգատարությունը ցուցաբերեց նաև Բրիեննիոսի և Վասիլակիոսի նկատմամբ:

Իսկ որովհետև թուրքերն արևելքը ոտնատակ էին անում, հավաքելով մեծաթիվ զորք, զորավար նշանակեց Կոստանդին Դուկասի որդի Կոստանդիոսին: Բայց հենց որ նա անցավ դիմացի [ափը] կայսեր դեմ ապստամբություն բարձրացրեց և իր հետ խրիսուսոլոսում գտնվող զորքի կողմից կայսր հռչակվեց: Կայսրը նրանից պահանջեց վերջ տալ ապստամբության, բայց երբ նա իր կոչին ընդառաջ չգնաց, ոմանց նվերներով, ոմանց աստիճաններով, ուրիշներին էլ այլ կերպ սիրաշահելով, առանց արյունահեղության [Կոստանդիոսին] բռնեց: Հենց իրեն [կայսրը] հակողներն էին նրան հանձնողները: Կայսրը նրան վանական խուզեց և աքսորեց ինչ-որ կղզի: Ասում են, թե [Կոստանդիոսը] բարձրացավ մինչև երեցի աստիճանին:

1080 Ինդիկտիոնի երրորդ տարվա հոկտեմբեր ամսին կայծակ ընկավ Կոստանդին Մեծի սյան վրա, որը կրում էր Կոստանդին արձանը: Նախապես դրա վրա Ապոլլոնի արձանն էր կանգնած. սյունը հետագայում [Կոստանդինի] անունն ստացավ Կայծակն ահա նրա մի մասը ջարդեց, նաև ներսից երկաթե, իսկ դրսից պղնձե երեք գոտիներ:

Բուլղարիայի արքեպիսկոպոս Հովհաննեսի՝ Վասիլակիոսի այդ տեղերից անցնելու ժամանակ վախճանվելու առթիվ, կայսրը նրա փոխարեն մի ուրիշի նշանակեց, որ նույնպես Հովհաննես էր կոչվում, իսկ մականունը Աինոս⁸⁰⁹ էր, քանզի գինի առնեմունք էր դորժածում: Նմանապես Անտիոքի պատրիարքի նախնական պատճառով, կայսրը պատրիարք նշանակեց ոմն Նիկեփորի, մականունը Մավրոս: Սկոպիեի դուքս նշանակվեց Ալեքսանդրոս Կավասիլասը, իսկ Լևոն Դիավատինոսը⁸¹⁰ Մեսեմբրիա ուղարկվեց և այդ շրջանն էր կառավարում: Նա պաթինականների ու

կոմանների հետ համաձայնության գալով հաշտություն կնքեց։ Կայսրը իր զարմուհի Սինադենեին, Թեոդուլոս Սինադենոսի դստեր, կնության տվեց Հունգարիայի կրալին, որի մահից հետո նա Բյուզանդիոն վերադարձավ։ Նրա թագավորության օրոք մետրոպոլիտների և այլ հոգևորականների բազմաթիվ ձեռնադրութուններ եղան, բայց ոչ օրինական կարգով։

Կայսրը, որ սովոր էր սլարոլության ու հասարակության կայսր դառնալուց հետո էլ չփոխվեց։ Նա անշափ առատաձեռն էր ու ձեռնաբաց, բոլորին ընդառաջելու պատրաստ։ Նա երկու ծառա⁸¹¹ ուներ՝ Բորիլոսին ու Գերմանոսին, որոնք, սակայն, ծառայի նման չէին ենթարկվում իրեն, այլ առանց քաշվելու իրենց խելքին փշտծն էին անում։ Նրանց պատճառով [կայսրը] սենատի գլխավորները համար տաղտկալի էր. նրանք վրդուշվում էին Բորիլոսի ու Գերմանոսի բոլորի նկատմամբ ցուցաբերած վերաբերմունքի պատճառով։

Ինչպե՞ս վերևում ասվեց, լոգոթետոս փախավ Ռուսելիոսի մոտ։ Այնուհետև ձերբակալվելով նրա կողմից, հսկողության տակ էր պահվում։ Բայց նա թունավորում, սպանում է Ռուսելիոսին։ Ռուսելիոսի մահավորները [լոգոթետոսին] բերում հանձնում են Բոտանիատեսին։ Նրան արգելափակում են Պրոտե կղզում։ [Բոտանիատեսի] շրջանակի մարդիկ, քաջ գիտե՛ալով, որ եթե կայսրը սոսկ տեսնի նրան, կնեղի և, որպես շատ փորձառու մարդու, պետական գործերը վարելու համար ծառայության կընդունի (կայսրը նման հարցերում անընդունակ էր), մի բան, որ իրենց համար ձեռնտու չէր (ենթադրում էին, որ նա իրենց համար կարող է փուշ դառնալ), մեծ հետերիարխ Ստրավոռոմանոսի միջոցով սպանեցին նրան, թեև կայսեր կողմից [Ստրավոռոմանոսը] հրաման էր ստացել նրանից իմանալ միայն կայսրության վերաբերող դրամների մասին և ուրիշ նեղութուն չպատճառել։ Բայց [Ստրավոռոմանոսը] տեղ հասնելուն պես, շղթայում է նրան և սաստիկ խոշտանգում։ Այդ խոշտանգումների ժամանակ էլ նա հոգին փչեց, թեև խոստանում էր, եթե իրեն չստանջեն, ցույց կտա [դրամների տեղը] և կհանձնի դրանք։ Բայց, ինչպես առաջի, նրանց մտահոգողը ոչ այնքան կայսերական գործերն էին, ինչքան նրան մեջտեղից վերացնելը՝ նախքան նա անձամբ կհանդիպեր ու խոսակցություն կունենար կայսեր հետ։ Լոգոթետոսի սպանության գործն ահա այսպես վերջացավ⁸¹²։